

Reflecties MRA-evaluatie

Kansen om het beter te gaan doen

1. Inleiding

In het voorjaar van 2019 is een evaluatie gedaan naar de bestuurlijke samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. Het eindrapport is in juli 2019 bekend gemaakt. Het evaluatierapport staat geagendeerd voor de regiegroepvergadering van 18 oktober as. Ook wordt de evaluatie besproken in de integrale statencommissie van 16 oktober as.

Het eindrapport geeft een waardevolle externe blik op de huidige samenwerking in de MRA en legt de vinger op een aantal zere plekken. Het rapport spreekt over een 'wake up call'. Veel gaat goed in de MRA en de MRA-samenwerking, maar er kan ook nog veel beter. De evaluatie geeft aanknopingspunten om zaken te agenderen waar verbetering mogelijk is. Deze notitie bevat een aantal reflecties op de bevindingen en aanbevelingen van de evaluatie.

Zoals ook het evaluatierapport ook aangeeft, moet worden voorkomen dat er een langdurige discussie ontstaat over het vervolg. De laatste aanbeveling uit het evaluatierapport heet niet voor niets 'Wees voortvarend'. Het college is het hiermee eens. Wat het college betreft nemen de cdK's van Noord-Holland en Flevoland, en de burgemeester van Amsterdam het voortouw om op korte termijn met de belangrijkste zaken aan de slag te gaan.

2. Over de beschouwing en analyse van de evaluatiecommissie

De commissie is van mening dat de MRA zich geconfronteerd ziet met grote uitdagingen, die actie vragen op korte termijn en oplossingsrichtingen die toekomstbestendig zijn. De commissie geeft aan dat woningbouw, infrastructuur voor verkeer en openbaar vervoer, energietransitie en duurzaamheid, en een evenwichtige sociaal-economische ontwikkeling samenhangende analyses, innovatieve concepten en slagvaardige, integrale uitvoering nodig hebben.

De evaluatiecommissie heeft vanuit dat perspectief gekeken naar de huidige manier van samenwerken in de MRA en constateert onder anderen een grote versplintering en een gebrek aan sturing. De auteurs zien dat de MRA worstelt met de positie van Amsterdam en dat weinig gebruik wordt gemaakt van de inbreng van raden en staten en externe partijen. Op basis hiervan doet de commissie een aantal aanbevelingen.

Reactie college:

Het college herkent de hoofdlijnen van deze analyse en deelt het urgentiebesef. Het college ziet de MRA als het bestuurlijk netwerk om de grote

opgaven rond de trits wonen - werken - bereikbaarheid op te pakken. Het college is van mening dat de MRA als organisatie in beeld is als de MRA echt meerwaarde kan bieden. Het moet dan gaan op opgaven die alle partijen in de regio raakt, waar een gezamenlijk belang is. Ook richting Den Haag is het van belang dat de regio eensgezind optrekt.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste aanbevelingen van de commissie:

1. Kies voor samenwerking die ertoe doet. Niet alles hoeft over de kop. Schep vreugde in het maken van een regionale visie. Stuur op koers en resultaten.

- *De eerste aanbeveling is om onder de bezielende procesleiding van Amsterdam een regionale visie te maken. Deze visie kan de samenhangende en inspirerende koers van de regio voor de komende jaren vormen. De verstedelijkingsstrategie die op dit moment wordt ontwikkeld is een goede aanzet volgens de evaluatiecommissie, maar de visie zou meer moeten behelzen.*

Reactie college:

De verstedelijkingsstrategie, waar momenteel aan wordt gewerkt, biedt een goede kans om een schets te maken voor de toekomst, om beelden uit te wisselen en de hoofdlijnen van de inrichting voor de toekomst vast te leggen. De verstedelijkingsstrategie komt ook tegemoet aan de wens in 'Den Haag' om vanwege het nationale belang van de MRA te laten zien dat bestuurlijk MRA de grote opgaven in het gebied in samenhang en eensgezind aanpakt. Een verstedelijkingsstrategie in deze vorm lijkt overeen te komen met de 'visie' die het evaluatieteam voorstelt. Een aparte visie ligt niet voor de hand. Als voorbeeld kan Panorama Nederland dienen, dat eerder dit jaar door de Rijksbouwmeester is gemaakt.

2. Leiderschap van Amsterdam

- *Gezien de economische toppositie van Amsterdam is het volgens het evaluatierapport logisch dat Amsterdam een centrale rol heeft in de bepalende ontwikkelingen in de MRA-regio. Zij kunnen deze rol alleen waarmaken als zij worden gesteund door de bestuurders uit de regio en er onderling vertrouwen is. In alle openheid moet de vraag worden gesteld: wat kunnen wij doen om de gezamenlijk gestelde MRA-doelen te realiseren en doen we dat ook?*

Reactie college:

Een belangrijke procesrol van Amsterdam ligt voor de hand. In het verleden heeft Amsterdam die rol (met Van der Laan, Cohen, Patijn, en wethouders als Stadig, en in feite ook Lammers!) ook actief en met verantwoordelijkheid voor

de regio opgepakt. Van oudsher is Amsterdam voor Flevoland ook een belangrijke partner van Flevoland en belangrijke toekomstige ontwikkelingen in Flevoland zullen ook vooral in nauwe samenwerking met Amsterdam van de grond moeten komen. Hetzelfde geldt voor de andere omliggende regio's rond Amsterdam.

Gezien de posities van beide provincies, ligt overigens ook een belangrijke (proces)rol voor de provincies in de rede, waarbij wordt gememoreerd dat de 'regionale samenwerking Amsterdam' al langere tijd door Amsterdam en de provincie Noord-Holland wordt (be)geleid.

Verder wordt in het rapport terecht gewezen op de attitude en de samenwerkingscultuur. We zullen als provincie en gemeenten niet alleen maar moeten kijken naar het eigenbelang, maar ook moeten leren om vanuit een breder perspectief samen te werken.

3. De besturing/ governance

- *Volgens de auteurs heeft de MRA-samenwerking dringend behoefte aan stroomlijning van de governance-structuur. Deze stroomlijning zal ertoe leiden dat de regiegroep daadwerkelijk sturing geeft aan de bedoeling en het functioneren van de MRA-samenwerking, dat de agendacommissie richting geeft aan de inhoud van het werk. En dat uitvoering en realisatie veel centraler komen te staan. De huidige drie platforms kunnen (met een duidelijker opdracht en verantwoordingswijze) blijven bestaan. Volgens de evaluatiecommissie zouden de diverse portefeuillehoudersoverleggen kunnen worden afgeschaft.*
- *De evaluatiecommissie stelt voor om een beperkt aantal uitvoeringsprogramma's te maken, bijvoorbeeld voor energie, economie, woningbouw en mobiliteit (opschaling van de vervoerregio). Deze uitvoeringsprogramma's krijgen in de voorgestelde MRA-opzet een zeer belangrijke rol.*
- *In het evaluatierapport worden de bestuurders opgeroepen om de raden en staten beter in positie te brengen en maak hun rol consequent onderdeel van de MRA-processen.*

Reactie college:

Het college kan zich in zijn algemeenheid vinden in de aanbevelingen van de evaluatiecommissie ten aanzien van de rol en taken van de regiegroep en de agendacommissie.

Wat betreft de agendacommissie heeft Flevoland een voorkeur voor een kleine Agendacommissie, als een DB, met de voorzitters van platforms erin, voorgezeten door een (prominent) lid van regiegroep en een secretaris. Bij de voorgestelde samenstelling wordt het Amsterdamse heel erg dominant en dat

staat samenwerking met de regio in de weg. In regiegroep is een stevigere rol voor de CdK van Flevoland op zijn plaats.

Het college is het eens met de auteurs van het evaluatierapport dat de portefeuillehoudersoverleggen niet langer nodig zijn (in de nieuwe structuur). Uiteraard kunnen zij ervoor kiezen om elkaar met zekere regelmaat te ontmoeten, maar dat is dan inderdaad een activiteit van een groep die geen deel uitmaakt van de formele MRA-governance.

Niet zozeer de ‘verpletterende versplintering’ is het probleem, maar de stroperigheid, de ontstane bureaucratie en het niet van de grond krijgen van het integraal behandelen van onderwerpen. De kunst is om de bestuurlijke werkelijkheid zijn gang te laten gaan, in plaats van, zoals nu gebeurt, proberen te vangen in regels en procedures. Inderdaad minder papier en minder praten zoals het evaluatierapport dringend adviseert.

Wat betreft de voorgestelde uitvoeringsprogramma’s is het college van mening dat een dergelijke aanpak denkbaar is als zo’n programma een duidelijke maatschappelijke/ beleidsinhoudelijke meerwaarde heeft voor (nagenoeg) alle deelnemers aan de MRA. Er worden in dat geval wel stevige eisen aan de onderbouwing gesteld.

Het college zet vraagtekens bij de opschaling van de vervoerregio. De inhoudelijke onderbouwing van de noodzaak voor opschaling wordt gemist. Wat Flevoland is geen noodzaak tot opschaling. De provincies Noord-Holland en Flevoland nemen de (deel)regionale belangen mee in het platform mobiliteit. Opschaling kent bovendien ook veel nadelen. Het verdient aanbeveling om in een nader overleg met betrokken partners de achtergronden bij dit advies uit te wisselen.

Flevoland heeft het afgelopen jaar zijn eigen investeringsmaatschappij Horizon opgericht (als vervolg op de eerdere ontwikkelingsmaatschappij). Een goede afstemming met Invest MRA is van belang en hierover zijn inmiddels ook afspraken gemaakt. Meer inzetten op Invest MRA is op zichzelf prima, mits de samenwerking en afstemming gezocht blijft worden met de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland.

Het evaluatierapport beveelt aan om voor ‘duurzame energie’ een uitvoeringsprogramma op te zetten. Het college mist in het rapport de onderbouwing hiervoor. Een dergelijk voorstel ligt niet voor de hand, aangezien in Flevoland en Noord-Holland al RES-en zijn opgezet, die niet de schaal van de MRA volgen.

Positionering uitvoeringsprogramma’s

In het evaluatierapport wordt ervan uitgegaan dat de eventuele uitvoeringsprogramma’s een zelfstandige positie innemen in de MRA-structuur. In de voorgestelde vorm, maken de uitvoeringsprogramma’s geen deel uit van de platforms. De platforms zouden de overige onderdelen van de MRA-agenda als werkterrein hebben. Denkbaar is ook de variant waarbij de uitvoeringsprogramma’s worden ondergebracht in de (bestaande) platforms. Beide vormen hebben voor- en nadelen. Zie onderstaand schema. Beslissend voor de vraag welke vorm het beste past bij de eventuele uitvoeringsprogramma’s, is voor het college de effectiviteit en slagkracht die nodig is om zo’n uitvoeringsprogramma tot een succes te maken.

Zelfstandige positie	Onderdeel van platform
<p>Voordelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Efficiënt/ directe relatie tussen bestuur en onderwerp - Minder politiek - Deelname van gewilde bestuurders van niet-overheden mogelijk - Geen concurrentie om mensen/fin. middelen met andere agenda-onderdelen - Belast platforms niet met loodzwaar programma (voorkomt disbalans in platform) 	<p>Voordelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenduidige aansturing (rond vergelijkbare thema's aansturing in één hand) - Overzichtelijker governance - Voorkomt disbalans in platforms
<p>Nadelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vergroot bureaucratie (wellicht groter MRA Bureau of anderszins meer ondersteuning nodig) - Kans op conflicten met platforms - Kans op twee snelheden (andere MRA-processen) - Kans op 'elitevorming' (platforms en de uitvoering van de 'gewone' MRA-agenda worden tweederangs) 	<p>Nadelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grotere kans op 'politiek' - Middelenconcurrentie - Lastiger om bestuurders van niet-overheden te vinden die mee willen doen - Aandacht van bestuurders moet worden verdeeld over alle thema's die onder het platform vallen

Niet alles onder de vlag van de MRA

Het college is van mening dat bestuurlijke samenwerking onder de vlag van de MRA alleen gewenst is bij een duidelijke toegevoegde waarde voor de hele MRA. Daar waar eenheid helpt en er meerwaarde is door gezamenlijk op te trekken. Het college is voor meer focus in de MRA-agenda. De MRA-overleg en besluitvormingsstructuur en de bureau-ondersteuning worden selectief aangewend voor projecten die de hele MRA aangaan.

De meeste samenwerking in het gebied van de MRA zal 'subregionaal' en veelal in de deelregio's zijn. Deze samenwerking kan plaatsvinden via coalitions of the willing, van partijen met een gezamenlijk belang. Wie mee doet, kan van geval

tot geval verschillen. Vaak zal deze samenwerking grotendeels een ambtelijk karakter hebben. De samenwerkingspartners zorgen zelf voor de noodzakelijke middelen en ondersteuning. Voor deze vormen van samenwerking is het MRA Bureau niet nodig en niet bedoeld.

Wat betreft de aanbeveling met betrekking tot de staten: het college neemt deze aanbeveling ter harte.

4. Zet de luiken open

- *De evaluatiecommissie beveelt aan om de Amsterdam Economic Board (AEB) naar de MRA toe te halen en belangrijker te maken voor de regio.*
- *Ten tweede adviseert de commissie om meer 'triple helix' te gaan werken met kennisinstellingen en het bedrijfsleven.*
- *Verder beveelt de commissie aan om met het Rijk coalities aan te gaan rond majeure opgaven.*

Reactie college:

In zijn algemeenheid onderschrijft het college de aanbevelingen van de evaluatiecommissie op dit punt. Wat betreft de AEB merkt het college wel op dat het ondoenlijk lijkt om de board op de hele schaal van de MRA te enten. Daarvoor is de MRA en het bedrijfsleven in de MRA te omvangrijk. Een nauwere band en meer samenwerking met het bedrijfsleven in de regio is wellicht wel mogelijk en dat zou het college aanmoedigen.

De luiken open en meer samenwerken met de universiteiten, hogescholen en bedrijfsleven zijn zaken waar Flevoland goede ervaring mee heeft. Het college kan dit dan ook alleen maar ondersteunen. Hetzelfde geldt voor het aangaan van allianties met het Rijk, die gezien de ontwikkelingen in het Noordelijk deel van de Randstad absoluut noodzakelijk zijn.